

**Mål C-358/24**

**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler**

**Datum för ingivande:**

16 maj 2024

**Domstol som begär förhandsavgörande:**

Grondwettelijk Hof (Belgien)

**Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:**

25 april 2024

**Sökande:**

Varo Energy Belgium nv

EG Retail (Belgium) bv

Gilops Group nv

Van Raak Trading nv

Kuwait Petroleum (Belgium) nv

**Motpart:**

Ministerraad (Eerste Minister)

**Saken i det nationella målet**

Fyra mål om ogiltigförklaring av lagen av den 16 december 2022 om fastställande av ett tillfälligt solidaritetsbidrag från oljesektorn, som antagits för att genomföra rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna

## **Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande**

Huruvida de bestämmelser i förordning (EU) 2022/1854 som rör det tillfälliga solidaritetsbidraget är giltiga och huruvida lagen av den 16 december 2022 är förenlig med bestämmelser i unionens primärrätt och med allmänna principer

## **Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande**

1. Är de bestämmelser i rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna som rör det tillfälliga solidaritetsbidraget giltiga i den mån dessa bestämmelser antogs med stöd av artikel 122.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt?
2. För det fall den första frågan ska besvaras jakande, ska artikel 14 i förordning (EU) 2022/1854 tolkas så, att ett sådant bidrag som det som införts genom lagen av den 16 december 2022 ”om fastställande av ett tillfälligt solidaritetsbidrag från oljesektorn” utgör en ”motsvarande nationell åtgärd”?
3. För det fall den första och den andra frågan ska besvaras jakande, strider artikel 14 i förordning (EU) 2022/1854, enligt den tolkning som nämns i den andra frågan, i så fall mot artiklarna 20 och 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, i den mån denna artikel gör det möjligt att anta en nationell bestämmelse som är tillämplig på både de registrerade oljebolag som är verksamma inom råpetroleum- och raffinaderisektorerna och de registrerade oljebolag som är verksamma inom distributionssektorn, och i den mån den gör det möjligt att anta en nationell åtgärd som är tillämplig på de registrerade oljebolag som år 2022 betecknades som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter, trots att denna åtgärd inte är tillämplig på de registrerade oljebolag som år 2022 inte betecknades som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter, eller på de primära aktörerna för andra produktkategorier, såsom lampolja och fotogen, eller på företag som är verksamma inom kol- och naturgassektorerna?
4. Ska artikel 30 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt tolkas så, att en sådan åtgärd som den i lagen av den 16 december 2022 – som riktades mot de registrerade oljebolag som år 2022 betecknades som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter – utgör en förbjuden avgift med motsvarande verkan som en tull?
5. Ska artikel 110 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt tolkas så, att en sådan åtgärd som den i lagen av den 16 december 2022 – som riktades mot de registrerade oljebolag som år 2022 betecknades som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter – utgör en diskriminerande intern skatt eller avgift?

6. Ska artiklarna 107.1 och 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt tolkas så, att en sådan åtgärd som den i lagen av den 16 december 2022 utgör ett nytt statligt stöd som måste anmälas till Europeiska kommissionen?

7. För det fall den första och den andra frågan ska besvaras jakande, strider artikel 14 i förordning (EU) 2022/1854, enligt den tolkning som nämns i den andra frågan, i så fall mot artiklarna 15, 16 och 17 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artiklarna 49 och 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, i den mån den tillåter att det tillfälliga solidaritetsbidraget, som infördes genom lagen av den 16 december 2022 för de registrerade oljebolag som under år 2022 betecknades som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter, fastställs till 7,8 euro per kubikmeter produkter som frisläppts för konsumtion mellan den 1 januari 2022 och den 31 december 2023, utan att föreskriva någon justeringsmekanism som gör det möjligt att återbetala de överskjutande beloppen jämfört med det belopp som beräknats i enlighet med förordning (EU) 2022/1854?

8. För det fall den första och den andra frågan ska besvaras jakande, strider artikel 14 i förordning (EU) 2022/1854, enligt den tolkning som nämns i den andra frågan, och artikel 15 i samma förordning, i så fall mot den allmänna principen om rättssäkerhet och förbud mot retroaktiv lagstiftning genom att dessa bestämmelser gör det möjligt att låta produkter som frisläppts för konsumtion mellan den 1 januari 2022 och den 31 december 2023 ligga till grund för beräkningen av det tillfälliga solidaritetsbidrag som införts genom lagen av den 16 december 2022 för registrerade oljebolag som år 2022 betecknades som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter, trots att nämnda förordning och nämnda lag inte trädde i kraft förrän den 8 oktober 2022 respektive den 22 december 2022?

9. För det fall Grondwettelijk Hof, på grundval av svaren på de ovannämnda frågorna, kommer fram till att lagen av den 16 december 2022, som införlivat förordning (EU) 2022/1854, åsidosätter en eller flera av de skyldigheter som följer av de bestämmelser som nämns i dessa frågor, kan den då låta rättsverkningarna av lagen av den 16 december 2022 bestå, för att undvika de budgetproblem som följer av en icke närmare reglerad ogiltigförklaring och för att säkerställa att målet med det solidaritetsbidrag som avses i förordning (EU) 2022/1854 kan uppnås?

### **Anförda internationella bestämmelser och unionsbestämmelser**

Artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

Artiklarna 28, 30, 49, 56, 107.1, 108.3, 110.1, 110.2, 113, 115, 122.1 och 288 FEUF

Artiklarna 15, 16, 17, 20 och 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, särskilt artiklarna 14, 15 och 16 samt skälen 50–54

Kommissionens tillkännagivande om nationella domstolars tillämpning av reglerna om statligt stöd (EUT C 305, 2021, s. 1)

### **Anförd rättspraxis från Europadomstolen**

Dom av den 11 december 2018, Lekić mot Slovenien, CE:ECHR:2018:1211JUD003648007, §§ 94–95, och dom av den 7 juni 2012, Centro Europa 7 S.r.l. och Di Stefano mot Italien, CE:ECHR:2012:0607JUD003843309, §§ 187–188

### **Anförd rättspraxis från EU-domstolen**

Dom av den 26 april 2018, ANGED (C-233/16, EU:C:2018:280), dom av den 3 mars 2020, Vodafone Magyarország (C-75/18, EU:C:2020:139), dom av den 13 november 2018, Čepelnik (C-33/17, EU:C:2018:896), dom av den 22 januari 2013, Sky Österreich GmbH (C-283/11, EU:C:2013:28), dom av den 4 maj 2016, Pillbox 38 (C-477/14, C-477/14), dom av den 6 december 2018, FENS (C-305/17, EU:C:2018:986), dom av den 2 oktober 2014, Orgacom (C-254/13, EU:C:2014:2251) punkt 28, dom av den 20 september 2000, Michailidis (C-441/98 och C-442/98, EU:C:2000:479), dom av den 18 juli 2013, P Oy (C-6/12, EU:C:2013:525), dom av den 10 juni 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, EU:C:2010:335), dom av den 4 juni 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems (C-5/14, EU:C:2015:354), dom av den 8 september 2010, Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503), och dom av den 28 februari 2012, Inter-Environnement Wallonie och Terre wallonne (C-41/11, EU:C:2012:103)

### **Anförda nationella bestämmelser**

#### Grundwet (grundlagen)

Artiklarna 10 och 11, i vilka likabehandlingsprincipen respektive diskrimineringsförbudet fastställs.

Artikel 16 beträffande rätten till egendom.

Artikel 170 beträffande den federala lagstiftarens beskattningsrätt

Artikel 172 beträffande likabehandling i skattehänseende och förbud mot skattebefrielse eller nedsättning av skatt utan rättslig grund

Wet van 16 december 2022 tot vaststelling van een tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (lag av den 16 december om fastställande av ett tillfälligt solidaritetsbidrag från oljesektorn), som har antagits i syfte att genomföra förordning 2022/1854

Wetboek van economisch recht (lag om ekonomisk rätt), artikel II.3

Wet van 22 december 2009 (lag om allmänna regler förpunktskatter), artikel 6.2

Koninklijk besluit van 5 februari 2019 ter bepaling van de maatregelen inzake de bevoorrading van aardolie en aardolieproducten op internationaal en nationaal niveau (kunglig förordning av den 5 februari 2019 om åtgärder för lagring av petroleum och petroleumprodukter på internationell och nationell nivå)

### **Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet**

- 1 Den 16 december 2022 antogs lagen om fastställande av ett tillfälligt solidaritetsbidrag från oljesektorn (nedan kallad lagen) i syfte att genomföra förordning 2022/1854. Syftet med lagen är att säkerställa att de energibolag som har gynnats av övervinster till följd av energikrisen betalar ett tillfälligt solidaritetsbidrag för att finansiera stödåtgärder till förmån för hushåll och företag som har drabbats av konsekvenserna av denna kris.
- 2 De fem sökandena är registrerade oljebolag som myndigheterna år 2022 betecknade som så kallade primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter och som enligt lagen ska betala solidaritetsbidrag (nedan tillsammans kallade sökandebolagen). Sökandebolagen har väckt varsin talan om ogiltigförklaring av lagen vid Grondwettelijk Hof (Författningsdomstolen), och har till stöd för respektive talan anfört en mängd olika grunder, vilka i hög grad överlappar varandra.

### **Parternas huvudargument**

- 3 Vad gäller den första frågan har sökandebolagen anfört att lagen strider mot artiklarna 10, 11 och 172 i Grondwet, jämförda med förordning 2022/1854.
- 4 Lagen saknar nämligen giltig rättslig grund, eftersom den grundas på förordning 2022/1854, som i sin tur antogs på grundval av artikel 122.1 FEUF. Enligt denna artikel får rådet besluta om lämpliga åtgärder med hänsyn till den ekonomiska situationen. Syftet med det tillfälliga solidaritetsbidraget i förordning (EG) 2022/1854 är dock att begränsa och omfördela övervinster inom oljesektorn. Denna åtgärd måste därför anses utgöra en direkt skatt, och borde ha grundats på artikel 115 FEUF.

- 5 Ministerraad (ministerrådet) har invänt att för det fall förordning 2022/1854 skulle vara ogiltig, kan den nationella rättsordningen alltid användas som rättslig grund för lagen. Solidaritetsbidraget är nämligen en skatt eller avgift, som omfattas av statens beskattningsrätt. På samma sätt utgör artikel 122.1 FEUF en mer specifik grund för skatteharmonisering än artikel 115 FEUF och är därmed under alla omständigheter en giltig rättslig grund.
- 6 Vad gäller den andra frågan kan solidaritetsbidraget enligt sökandebolagen inte anses utgöra en ”motsvarande nationell åtgärd” i den mening som avses i artikel 14.2 i förordning 2022/1854, eftersom bidraget i så fall måste grunda sig på de övervinster som faktiskt genererats. Så är inte fallet i förevarande mål, eftersom det enligt lag föreligger en icke motbevisbar presumtion om att företagen har gjort övervinster och att skatten eller avgiften således under alla omständigheter ska betalas.
- 7 Bidraget beräknas på grundval av den kvantitet petroleumprodukter som bearbetats eller frisläppts för konsumtion och inte på grundval av den genererade vinsten. Åtgärden uppfyller således inte villkoren i förordningen, eftersom den inte eftersträvar samma mål (inte riktas mot övervinster), avser en annan personkrets, har ett annat beräkningssätt och tillämpar en annan taxa.
- 8 Ministerraad anser att sökandebolagens argument inte kan tas upp till sakprövning och att de i vart fall är ogrundade. Unionslagstiftaren har nämligen lämnat ett utrymme för skönsässig bedömning som gör det möjligt att införa en egen nationell ordning.
- 9 Vad gäller den tredje frågan har sökandebolagen gjort gällande att lagen strider mot artiklarna 10, 11 och 172 i Grundwet, jämförda eller inte jämförda med förordning 2022/1854. Lagen ger nämligen upphov till diskriminering genom att dess tillämpningsområde begränsas till registrerade oljebolag inom raffinaderisektorn och åtta registrerade oljebolag som de belgiska myndigheterna har betecknat som primära aktörer för diesel, gasolja och bensinprodukter. Företag inom naturgas- och kolsektorerna har, trots att de nämns i förordning 2022/1854, felaktigt uteslutits från lagens tillämpningsområde. I ovannämnda lag behandlas dessutom den som handlar med petroleumprodukter på samma sätt som de företag som är verksamma inom utvinning, exploatering och raffinering. Dessa näringsidkare omfattas emellertid inte av förordningen. Denna avgränsning är således oförenlig med likabehandlingsprincipen.
- 10 Ministerraad har gjort gällande att kol- och naturgassektorerna kunde uteslutas från lagens tillämpningsområde på grund av att kol och naturgas inte (längre) utvinns i Belgien. Sökandebolagen har genmält att inte heller olja utvinns i Belgien.
- 11 Vad gäller den fjärde frågan har sökandebolagen gjort gällande att lagen strider mot artiklarna 10, 11 och 172 i Grundwet, jämförda eller inte jämförda med artikel 30 FEUF och förordning 2022/1854. Den schablonavgift som föreskrivs i

denna lag, som beräknas på grundval av de importerade oljeprodukternas volym, motsvarar nämligen en förbjuden avgift enligt artikel 30 FEUF med motsvarande verkan som en importtull. Det tillfälliga solidaritetsbidraget är en avgift som Belgien på grund av överskridandet av en gräns ensidigt infört på petroleum, en vara i den mening som avses i unionsrätten. Detta förändras inte av den justeringsmekanism som den belgiska lagstiftaren har infört, eftersom det har fastställts ett solidaritetsbidrag som åtminstone motsvarar de importtullar som ska betalas.

- 12 Enligt Ministerraad strider lagen inte mot artikel 30 FEUF. Avgiftsskyldigheten inträder nämligen inte när gränsen passeras eller vid importen, utan beror på den kvantitet råpetroleum som har bearbetats eller den kvantitet bearbetade petroleumprodukter som har frisläppts för konsumtion. Det rör sig dessutom om en intern skatt eller avgift som systematiskt läggs på såväl importerade som inhemska produkter, oberoende av produkternas ursprung eller ändamål.
- 13 Vad gäller den femte frågan har sökandebolagen gjort gällande att solidaritetsbidraget, även om det inte kan anses vara en avgift med motsvarande verkan som en tull, är en diskriminerande skatt eller avgift som syftar till att gynna nationella produkter. Solidaritetsbidraget tas nämligen endast ut på petroleum, en produkt som uteslutande importeras och inte utvinns i Belgien, och inte på andra energiprodukter som faktiskt utvinns i Belgien. Solidaritetsbidraget strider således mot artikel 110.1 FEUF, eftersom de skatter och avgifter som tas ut på inhemska varor av samma slag beräknas på ett annat sätt, vilket medför lägre skatter och avgifter på dessa varor.
- 14 Under alla omständigheter strider solidaritetsbidraget mot artikel 110.2 FEUF, eftersom det försvagar petroleumsektorns och produkten petroleum konkurrensställning i syfte att skydda och stärka ställningen för belgiska konkurrerande produkter på marknaden.
- 15 Enligt Ministerraad strider solidaritetsbidraget inte mot artikel 110 FEUF. Åtgärden grundas nämligen på objektiva kriterier som inte föreskriver att de berörda produkterna ska behandlas olika beroende på om de har framställts i Belgien eller i utlandet. Kriterierna är nämligen knutna till de kvantiteter produkter som har bearbetats eller frisläppts för konsumtion och inte till huruvida produkterna är av belgiskt eller utländska ursprung. Lagen har varken till syfte eller till verkan att skydda en lokal produktion av den berörda produkten, eftersom en produkt av samma slag som olja, eller en vad gäller produktion och sammansättning jämförbar konkurrerande produkt, helt enkelt inte produceras i Belgien.
- 16 Vad gäller den sjätte frågan har sökandebolagen bland annat gjort gällande att solidaritetsbidraget strider mot artikel 107 FEUF, eftersom det endast är oljesektorn som har ålagts att betala detta bidrag. Artikel 107.1 FEUF utgör hinder för en sådan beskattningsåtgärd, som inte är tillämplig på naturgas- och

kolsektorerna, och inte heller på hela oljesektorn, trots att dessa sektorer nämns i referensbestämmelsen i förordning 2022/1854.

- 17 Enligt EU-domstolens dom av den 26 april 2018 i målet ANGED (C-233/16), kan den som är skyldig att betala en skatt vid en tvist om huruvida skattebestämmelser är förenliga med unionsrätten göra gällande att dessa bestämmelser strider mot reglerna om statligt stöd. Alla villkor för att räknas som statligt stöd är dessutom uppfyllda.
- 18 Eftersom den stödåtgärd som införts genom lagen inte har anmälts till kommissionen har vidare artikel 108.3 FEUF åsidosatts.
- 19 Enligt Ministerraad kan detta argument inte tas upp till sakprövning, eftersom en sökande enligt domen i målet Vodafone Magyarország (C-75/18) och kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd inte kan åberopa att ett stöd är rättsstridigt för att undandra sig skyldigheten att betala en skatt eller avgift.
- 20 I grund och botten ger lagen inte någon fördel i form av selektivt stöd. Sökandebolagen har inte visat att lagen medför en skillnad i behandling mellan marknadsaktörer som i faktiskt och rättsligt hänseende befinner sig i en jämförbar situation (företag inom oljesektorn som omfattas av lagens tillämpningsområde och företag inom samma sektor som inte omfattas av lagens tillämpningsområde) och använder sig av en felaktig referensram, eftersom denna även omfattar kol- och gassektorerna. Sökandena har inte heller visat på vilket sätt åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen eller kan påverka handeln.
- 21 Vad gäller den sjunde frågan har sökandebolagen gjort gällande att lagstiftaren har åsidosatt artiklarna 10, 11 och 172 i Grundwet, jämförda med den näringsfrihet som föreskrivs i artikel II.3 i lagen om ekonomisk rätt, artiklarna 15 och 16 i stadgan, artiklarna 49 och 56 FEUF samt förordning 2022/1854, genom att anta artikel 4.3 i lagen. Genom denna bestämmelse inrättas en justeringsmekanism som endast kan leda till ytterligare betalning och inte till återbetalning. Det belopp som ska betalas i solidaritetsbidrag grundas på produkternas kvantitet multiplicerat med ett visst belopp för varje enhet av produkten. Det belopp som ska betalas kan således i många fall överstiga den faktiska vinsten och äventyra ett företags överlevnad. Detta utgör en inskränkning av näringsfriheten som inte är nödvändig och åtminstone inte står i proportion till det eftersträvade målet.
- 22 Ministerraad har gjort gällande att lagen endast genomför kravet i förordning 2022/1854 på att motsvarande nationella åtgärder ska generera jämförbara eller högre intäkter än de beräknade intäkterna från solidaritetsbidraget och att det inte kan hävdas att justeringsmekanismen endast fungerar i en riktning. Dessutom medför solidaritetsbidraget inte någon oproportionerlig börda för företagen.
- 23 Vad gäller den åttonde frågan har sökandebolagen anfört att bland annat principen om förbud mot retroaktiv lagstiftning, legalitetsprincipen och principen om förutsebarhet har åsidosatts. Lagen har infört ett solidaritetsbidrag som ska betalas



för varor som importerats eller frisläppts efter den 1 januari 2022 och har således retroaktiv verkan. Det rör sig inte om en skatt eller avgift som tas ut på en till sin natur varaktig situation, utan om en skatt eller avgift som ska betalas enbart till följd av att petroleumprodukter frisläppts för konsumtion, importerats eller bearbetas. Bidraget avräknas halvårsvis och betalas inte i förskott, eftersom det fakturerade beloppet varken kan kvittas eller återbetalas efter det att den överskjutande vinsten slutgiltigt har fastställts. Lagstiftaren har inte förklarat varför den retroaktiva avgiften är nödvändig och ligger i allmänhetens intresse. Avgiften är inte heller förenlig med syftet med förordning 2022/1854, eftersom solidaritetsbidraget används för att minska budgetunderskottet.

- 24 Enligt Ministerraad har lagen inte retroaktiv verkan. Det omtvistade solidaritetsbidraget är en direkt skatt vars belopp inte slutgiltigt fastställs förrän i slutet av beskattningsperioden, det vill säga första gången den 31 december 2022. I andra hand kan den eventuellt retroaktiva verkan motiveras av ett mål av allmänt intresse, nämligen målet att säkerställa överkomliga energipriser. Enligt förordning 2022/1854 är det även uttryckligen tillåtet att införa ett tillfälligt solidaritetsbidrag för 2022.
- 25 Vad gäller den nionde frågan har Ministerraad, för det fall Grondwettelijke Hof beslutar att vissa eller samtliga bestämmelser ska ogiltigförklaras, yrkat att dessa bestämmelser verkningar ska bestå bakåt i tiden och eventuellt fram till och med den 30 juni 2024. En ogiltigförklaring av lagen skulle nämligen leda till allvarliga budgetproblem och kraftigt minskade skatteintäkter på cirka 600 miljoner euro.
- 26 Enligt sökandebolagen kan verkningarna av lagen inte bestå och ska den tidigare rättsliga situationen återställas.

#### **Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs**

- 27 Sökandebolagen har för det första gjort gällande att artikel 122.1 FEUF inte utgör en giltig rättslig grund för förordning 2022/1854.
- 28 Grondwettelijk Hof är inte behörig att pröva denna fråga, och EU-domstolen har ännu inte haft tillfälle att uttala sig i frågan. Flera mål om ogiltigförklaring av förordningen har däremot anhängiggjorts vid tribunalen och i dessa har det gjorts gällande att artikel 122.1 FEUF inte utgör en giltig rättslig grund för denna förordning.
- 29 Som domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel är Grondwettelijk Hof enligt artikel 267 FEUF skyldig att hänskjuta den första frågan till EU-domstolen för avgörande.
- 30 För det andra har sökandebolagen kritiserat den personkrets som omfattas av lagens tillämpningsområde, eftersom aktörer inom petroleumsektorn behandlas olika och kol- och naturgassektorerna inte omfattas av lagen. Sökandebolagen har även kritiserat underlaget för beräkningen av solidaritetsbidraget, eftersom detta

inte grundar sig på övervinsterna utan på den kvantitet petroleumprodukter som frisläppts för konsumtion. Detta ger upphov till diskriminering.

- 31 Den allmänna princip om likabehandling och icke-diskriminering som anges i artiklarna 10 och 11 i Grundwet utesluter inte att kategorier av personer behandlas olika, såvitt skillnaden i behandling grundar sig på ett objektiva kriterium och åtföljs av en rimlig motivering, och utgör hinder för att personkategorier som befinner sig i väsentligt olika situationer behandlas lika, utan att det finns någon rimlig motivering till detta. Artikel 172 i Grundwet utgör en särskild tillämpning av dessa principer på skatteområdet.
- 32 I artiklarna 14, 15 och 16 i förordning 2022/1854, och i skälen 50–54 i samma förordning, fastställs villkoren för solidaritetsbidraget.
- 33 Enligt artikel 14.1 sista meningen i förordning 2022/1854 får medlemsstaterna genom undantag från ovannämnda bestämmelser anta ”motsvarande åtgärder”. Enligt artikel 14.2 i denna förordning ska medlemsstaterna säkerställa att antagna motsvarande nationella åtgärder har liknande mål och omfattas av liknande regler som det tillfälliga solidaritetsbidraget enligt denna förordning samt genererar jämförbara eller högre intäkter i förhållande till de beräknade intäkterna från solidaritetsbidraget.
- 34 Den belgiska lagstiftarens syfte med lagen var att anta en motsvarande nationell åtgärd i den mening som avses i artikel 14.2 i förordning 2022/1854. Lagen har ett annat tillämpningsområde än denna förordning, eftersom lagen är tillämplig på oljebolag och registrerade oljebolag som betecknas som primära aktörer för diesel, gasolja, och bensinprodukter. Den är inte tillämplig på kol- och gassektorerna, eftersom stenkol står för en försumbar andel av den belgiska energiförbrukningen och ingen naturgas produceras i Belgien.
- 35 Även metoden för att beräkna bidraget skiljer sig från den beräkningsmetod som föreskrivs i förordning 2022/1854. För att säkerställa att de belgiska åtgärderna genererar de intäkter som krävs enligt artikel 14.2 i förordning 2022/1854 har lagstiftaren föreskrivit en justeringsmekanism.
- 36 Enligt sökandebolagen strider denna lag på ett diskriminerande sätt mot förordning 2022/1854. Avdelning för lagstiftning vid belgiska Raad van State (Högsta förvaltningsdomstolen) har beträffande den personkrets som omfattas av lagens tillämpningsområde förklarat att det inte finns någon anledning att inte låta vissa företag och fasta driftställen som bedriver vinstgivande verksamhet inom råpetroleum-, naturgas-, kol- och raffinaderisektorerna omfattas av skyldigheten att betala solidaritetsbidraget. Det skulle nämligen kunna gynna vissa sektorer framför andra, vilket skulle kunna påverka konkurrensen på energimarknaden.
- 37 De åtgärder som föreskrivs i lagen har dock liknande mål som förordningen, nämligen att stödja hushåll och företag som drabbats av energikrisen. Metoden för att beräkna bidraget skiljer sig från definitionen av bidraget i förordning 2022/1854, både vad gäller underlaget för beräkningen och den procentsats som

ska tillämpas. Beräkningen grundar sig på en viss kvantitet produkter och inte på den skattepliktiga vinsten, eftersom det hade varit mycket svårt att få reda på hur stora vinsterna är inom petroleumsektorn.

- 38 Medlemsstaterna måste ha ett visst handlingsutrymme för att kunna integrera den avgift som föreskrivs i förordningen i en beskattningsmekanism som är vanligt förekommande och känd för dem och som gör det möjligt att fastställa bidraget inte enbart senast den 31 december 2022, vilket krävs enligt artikel 14.3 i förordning 2022/1854, utan även för att göra det möjligt att generera intäkter ”för att de i tillräckligt god tid ska vara effektiva”, vilket föreskrivs i artikel 17.1 första meningen. Frågan är emellertid huruvida dessa argument räcker för att motivera en såpass annorlunda skattemekanism.
- 39 Dessa tvivel ligger till grund för den andra frågan.
- 40 Enligt sökandebolagen medför artikel 4 i lagen en oberättigad likabehandling av olika petroleumbolag och en skillnad i behandling mellan, å ena sidan, de petroleumbolag som betecknas som primära aktörer och, å andra sidan, de petroleumbolag som inte gör det samt företag inom kol- och gassektorerna.
- 41 Likhetsprincipen och icke-diskrimineringsprincipen garanteras i artiklarna 20 och 21 i stadgan. Eftersom det enligt förordning 2022/1854 är tillåtet att vidta en sådan nationell åtgärd som den som föreskrivs i lagen, uppkommer frågan huruvida förordningen vid en sådan tolkning är förenlig med artiklarna 20 och 21 [i stadgan]. Denna fråga ligger till grund för den tredje frågan.
- 42 Enligt sökandebolagen utgör den schablonavgift som beräknas på grundval av produkternas volym en avgift med motsvarande verkan som en tull, vilket är förbjudet enligt artiklarna 28 och 30 FEUF.
- 43 En avgift med motsvarande verkan som en tull definierades i domstolens dom av den 6 december 2018 i målet Fens (C-305/17, punkt 29). Det väsentliga kännetecken som skiljer en avgift med motsvarande verkan från en allmän intern skatt eller avgift är att den endast läggs på varor som passerar gränsen som sådan, medan en intern skatt eller avgift tas ut på såväl importerade, exporterade som inhemska varor (domen i målet Fens, C-305/17, punkt 37, se även domen av den 2 oktober 2014 i målet Orgacom, C-254/13, punkt 28, och domen av den 20 september 2000 i målet Michailidis, C-441/98 och C-442/98, punkt 22).
- 44 Det omtvistade solidaritetsbidraget fastställdes till 7,80 euro per kubikmeter produkter som ”frisläppts för konsumtion” mellan den 1 januari 2022 och den 31 december 2023. Begreppet ”frisläppa för konsumtion” definieras i artikel 6.2 i lagen av den 22 december 2009 om allmänna regler för punktskatter.
- 45 Sökandebolagens respektive talan väcker tvivel om huruvida den tillfälliga solidaritetsavgift som införts på ”produkter som frisläppts för konsumtion” utgör en avgift med motsvarande verkan som en tull i den mening som avses i artikel 30

FEUF eller en allmän intern skatt eller avgift i den mening som avses i artikel 110 FEUF.

- 46 Dessa tvivel ligger till grund för den fjärde och den femte frågan.
- 47 Enligt sökandebolagen utgör den omständigheten att naturgas- och kolsektorerna undantas från lagens tillämpningsområde ett statligt stöd som inte har anmälts i förväg till kommissionen.
- 48 I artiklarna 107 och 108 FEUF fastställs reglerna för beviljande av statligt stöd, som ska säkerställa att inget statligt stöd snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen.
- 49 Grundwettelijk Hof är inte behörig att pröva huruvida ett stöd är förenligt med den inre marknaden, eftersom denna fråga omfattas av unionsinstitutionernas behörighet. Grundwettelijk Hof är däremot behörig att pröva huruvida den omtvistade bestämmelsen strider mot artikel 108.3 FEUF på grund av att den innebär ett genomförande av en stödåtgärd som inte har anmälts i förväg till kommissionen (se, för ett liknande resonemang, EU-domstolens dom av den 18 juli 2013, P Oy, C-6/12, punkt 38).
- 50 Det ska undersökas huruvida den tillfälliga solidaritetsavgiften, eftersom den endast är tillämplig på petroleumsektorn och inte på kol- och gassektorerna, ska anses utgöra ett nytt statligt stöd som eventuellt skulle ha anmälts till kommissionen.
- 51 De fyra kumulativa villkoren för att en åtgärd ska anses utgöra statligt stöd anges bland annat i EU-domstolens dom av den 10 juni 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, punkt 31). Begreppet stöd är dessutom mer allmänt än begreppet subvention och omfattar ingripanden som minskar de kostnader som normalt belastar ett företags budget (EU-domstolens dom av den 4 juni 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, punkt 71). Enligt sistnämnda dom är även selektiva åtgärder som gynnar vissa företag eller viss produktion förbjudna (punkterna 73–74).
- 52 Prövningen av huruvida solidaritetsbidraget är selektivt sett till artiklarna 107 och 108 FEUF uppvisar ett antal likheter med prövningen av huruvida detta bidrag är förenligt med likhetsprincipen och icke-diskrimineringsprincipen.
- 53 Sökandebolagens respektive talan väcker tvivel om huruvida solidaritetsbidraget ska kvalificeras som statligt stöd och, om så är fallet, huruvida det skulle ha anmälts till kommissionen.
- 54 Dessa tvivel ligger till grund för den sjätte frågan.
- 55 Enligt sökandebolagen strider solidaritetsavgiften mot rätten till egendom i artikel 16 i Grundwet, jämförd med artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen, artikel 17 i stadgan och förordning 2022/1854. Bidraget tar

nämligen inte hänsyn till den faktiskt genererade vinsten, utan grundar sig på icke motbevisbara presumtioner om övertvinster som fastställs på grundval av de kvantiteter produkter som frisläppts för konsumtion, vilket gör att bidragsbeloppet kan överstiga den faktiska vinsten flera gånger om. Detta utgör en orimlig börda som åsidosätter rätten till egendom och näringsfriheten.

- 56 Varje ingrepp i rätten till egendom ska fastställas i en lag som är tillräckligt tillgänglig och precis (Europadomstolen, 11 december 2018, Lekić mot Slovenien, § § 94–95, och 7 juni 2012, Centro Europa 7 S.r.l. och Di Stefano mot Italien, punkterna 187–188), och som har en rimlig balans mellan hänsyn till allmänintresset och rätten att ostört få nyttja sin egendom.
- 57 Grondwettelijk Hof ska vid prövningen av hur lagen förhåller sig till näringsfriheten beakta artiklarna 15 och 16 i stadgan samt artiklarna 49 och 56 FEUF, som har samma räckvidd som näringsfriheten.
- 58 Näringsfriheten är inte en absolut frihet. Nationella åtgärder som gör det svårare att utöva de grundläggande friheter som garanteras i unionsrätten kan under vissa villkor godtas (se EU-domstolens domar av den 13 november 2018, Čepelnik d.o.o., C-33/17, punkt 42, den 22 januari 2013, Sky Österreich GmbH, C-283/11, punkterna 45–50, och den 4 maj 2016, Pillbox 38, C-477/14, punkterna 157–160). En nationell lagstiftare ingriper endast på ett orimligt sätt om lagstiftaren inskränker näringsfriheten utan att det finns något behov av detta eller om denna inskränkning inte står i proportion till det eftersträvade målet.
- 59 Frågan är huruvida den lagstadgade justeringsmekanismen, enligt vilken det inte är möjligt att återbetala det överskjutande belopp som betalats jämfört med det belopp som beräknats i enlighet med förordning 2022/1854, är förenlig med rätten till egendom och näringsfriheten.
- 60 Dessa tvivel ligger till grund för den sjunde frågan.
- 61 Enligt sökandebolagen har lagen retroaktiv verkan, eftersom det solidaritetsbidrag som lagen infört är tillämpligt på produkter som importerats eller frisläppts efter den 1 januari 2022, medan lagen inte trädde i kraft förrän den 22 december 2022.
- 62 Förbudet mot retroaktiv lagstiftning är ett uttryck för rättssäkerhetsprincipen och syftar till att undvika rättsosäkerhet för enskilda. Retroaktiv verkan är endast motiverat om detta är nödvändigt för att uppnå ett mål av allmänt intresse.
- 63 Artiklarna 14 och 15 i förordning 2022/1854 gör det möjligt att beräkna det tillfälliga solidaritetsbidrag som lagen infört för produkter som frisläppts för konsumtion mellan den 1 januari 2022 och den 31 december 2023, trots att nämnda förordning och nämnda lag inte trädde i kraft förrän den 8 oktober 2022 respektive den 22 december 2022. Frågan är huruvida detta är förenligt med den allmänna principen om rättssäkerhet och förbudet mot retroaktiv lagstiftning.
- 64 Dessa tvivel ligger till grund för den åttonde frågan.

- 65 Ministerraad har i andra hand yrkat att verkningar av de bestämmelser i lagen som eventuellt ogiltigförklaras ska bestå vad gäller de belopp som redan uppburits, med hänvisning till de budgetproblem som en ogiltigförklaring skulle medföra.
- 66 Om lagen ogiltigförklaras skulle dessutom ingen solidaritetsavgift längre behöva betalas, vilket skulle undergräva syftet med det solidaritetsbidrag som införts i förordning 2022/1854 för att komma till rätta med övervinster och dämpa den exceptionella prisutvecklingen på energimarknaderna, och skulle det uppstå ett rättsligt vakuum till men för unionsrätten.
- 67 Grondwettelijk Hof ska beakta de begränsningar som följer av unionsrätten när det gäller att låta de rättsverkningar bestå som följer av nationella bestämmelser som måste ogiltigförklaras på grund av att de strider mot unionsrätten (se EU-domstolens domar av den 8 september 2010, Winner Wetten, C-409/06, punkterna 53–69, och den 28 februari 2012, Inter-Environnement Wallonie och Terre wallonne, C-41/11, punkterna 56–63).
- 68 Det är detta som ligger till grund för den nionde frågan.